

Zidé ve středověku byli kladeni až na nejspodnější místo společenského žebříčku, jak ukazuje německá malba z 12. stol. (obr. a). Židy tu poznáte podle zvláštních klobouků. Bylo jim povoleno vykonávat jenom některá řemesla, která z nich to byla, ukazují ilustrace tzv. Kaliszského rukopisu (obr. b). Vyobrazení ovšem pocházejí až z 1. pol. 19. století.

Vnější kolonizace Také ve 13. století pokračoval proces osídlování dosud pustých částí českých zemí. Avšak na rozdíl od předchozího století byli tentokrát novými osadníky převážně cizinci. Přicházeli do českých zemí především z německých oblastí a usídlovali se hlavně v pohraničních podhorských a horských územích, kam dosavadní kolonizace ještě nepronikla. Vyšší polohy uvnitř české kotliny či Moravy však ještě v tomto století byly osídlovány domácím českým obyvatelstvem; to je případ třeba Českého středohoří či Pelhřimovska.

Každé založení nové osady či města s sebou ale neslo řadu organizačních i hospodářských těžkostí. Bylo třeba najít vhodnou osobu, která založení nového sídliště zorganizuje, tzv. **lokátora** (viz Z. Beneš, Dějiny středověku, s. 92), najít vhodné místo, rozměřit sídliště, v případě vesnice i její plužinu. Avšak zúrodnění nově získané zemědělské půdy nebylo záležitostí jednoho roku. Trvalo vždy několik let, než nová pole přinášela natolik velikou úrodu, aby se z ní mohly splácet i veškeré investice, jež zemědělec do ní

i svého života v nové vsi vložil. Bylo proto pravidlem, že po tuto počáteční dobu byla nová vesnice zbavena povinnosti platit poddanské dávky. Také tato skutečnost zanechala své stopy ve **jménech** těchto **nových vesnic**. Patří sem všechny Lhoty; původ jejich jména je odvozen od toho, že jim byla poskytnuta určitá lhůta, než začaly povinné dávky splácet.

Emfyteuze Němečtí osadníci si s sebou přinášeli i své **právní zvyklosti**. Tak do českých zemí proniklo německé **zákupní právo**, zvané také **emfyteutické** či **purkrechtní**. Na rozdíl od domácího českého práva tu byla půda udělována poddanému do **dědičné držby**. Díky jí získával poddaný větší samostatnost, na kultivaci půdy měl větší zájem, neboť z ní nemohl být bez vážné příčiny vyhnán a nakonec byl také více připoutáván ke stále významnějšímu peněžnímu trhu. Díky své poměrné svobodě byl totiž v daleko těsnějším styku s městským prostředím, pro nějž také vyráběl. Zákupní právo se proto rychle šířilo a posléze se jím řídily i vesnice české. Přesto toto právo starší české právní zvyklosti nevytlačilo naráz.